

Dostojny Jubilat Profesor zwyczajny, wielokrotny Doctor Honoris Causa Eugeniusz Dembicki i Jego ścisłe relacje ze śląskim ośrodkiem geotechniki

**Prof. dr hab. inż. Joanna Bzówka, prof. dr hab. inż. Maciej Gryczmański, dr hab. inż. Jacek Pieczyrak, prof. PŚ i ATH
Politechnika Śląska, Wydział Budownictwa**

Czas Jubileuszy to szczególny czas, bowiem więcej czasu i myśli, a tym samym serca i życzliwości okazujemy Jubilatowi. Rok 2019 jest wyjątkowy, gdyż Profesor Eugeniusz Dembicki – wybitny naukowiec i nauczyciel akademicki, wspaniały i dobry człowiek, wielki przyjaciel geotechników, obdarzony wieloma różnymi talentami i wyróżniający się licznymi osiągnięciami, posiadający bogatą wiedzę oraz doświadczenie naukowe, zawodowe i organizacyjne, cieszący się najwyższym szacunkiem i uznaniem, nie tylko w naszej Ojczyźnie, ale również poza jej granicami – obchodzi Jubileusz 90-tych urodzin.

Bogata międzynarodowa kariera naukowa Profesora Eugeniusza Dembickiego sprawia, że jest on ceniony przez geotech-

ników świata. Wśród polskich geotechników cieszy się zasłużoną opinią Mistrza. Jego dorobek naukowy jest imponujący.

W środowisku geotechnicznym na Śląsku nie ma osoby, która nie znałaby Pana Profesora Eugeniusza Dembickiego. Z wdzięcznością i radością konstatujemy, że pracownicy i doktoranci Katedry Geotechniki i Dróg (wcześniej Katedry Geotechniki) Wydziału Budownictwa Politechniki Śląskiej zawsze byli i nadal są bliscy sercu i zainteresowaniu Dostojnego Jubilata.

Profesor Eugeniusz Dembicki, jako Recenzent pracy doktorskiej Leszka Litwinowicza, był obecny w życiu Katedry Geotechniki już od pierwszych chwil jej powstania w 1968 roku. Było to 51 lat temu.

Wspominając początki znajomości i przyjaźni Profesora Dembickiego z geotechnikami w Gliwicach, na Wydziale Budownictwa Politechniki Śląskiej, należy rozpocząć od wspomnień Profesorów Macieja Gryczmańskiego i Jacka Pieczyraka, a tym samym od roku 1968. Ich wspomnienia budują obraz Wielkiego Naukowca odznaczającego się serdecznością, wyrozumiałością, życzliwością i budującą krytyką oraz bardzo przystępnego, utrzymującego koleżeńskie kontakty z młodszymi pracownikami.

Lista recenzji przygotowana przez Jubilata dla Pracowników Wydziału Budownictwa bądź osób, których postępowania habilitacyjne były przeprowadzane w ośrodku gliwickim jest imponująca.

Profesor Eugeniusz Dembicki wykonał następujące recenzje prac doktorskich:

- Leszka Litwinowicza „Rozwiązywanie zagadnień równowagi granicznej gruntu numeryczną metodą aproksymacji nieliniowej” (1968),
- Macieja Gryczmańskiego „Analiza statyczna uwarstwionego podłoża gruntowego metodą elementów skończonych” (1973),
- Tadeusza Ciska „Wytrzymałość gruntu obciążonego wi-bracyjnie” (1979),
- Jerzego Sękowskiego „Anizotropowa półprzestrzeń sprężysta jako model podłoża gruntowego” (1982),
- Małgorzaty Jastrzębskiej „Kalibrowanie i weryfikacja jednopowierzchniowego sprężysto-plastycznego modelu gruntu o silnie nieliniowym wzmocnieniu anizotropowym” (2002),
- Rafała Uliniarza „Model stanu krytycznego gruntów pre-konsolidowanych i jego zastosowanie w geotechnice” (2012),

Lista recenzji habilitacyjnych opracowanych przez Jubilata jest następująca:

- Maciej Gryczmański „Reologiczny model o wzmocnieniu anizotropowym dla szkieletu gruntowego” (1984),
- Krzysztof Parylak „Charakterystyka kształtu cząstek drobnopowierzchniowych gruntów niespoistych i jej znaczenie w ocenie wytrzymałości” (2001),
- Jacek Pieczyrak „Ustalanie parametrów wybranych modeli gruntu na podstawie próbnych obciążeń” (2002),
- Jerzy Sękowski „Podstawy wymiarowania poduszek wzmacniających” (2002),
- Wojciech Tschuschke „Sondowania statyczne w odpadach poftlotacyjnych” (2006),
- Lidia Fedorowicz „Zagadnienia kontaktowe budowla – podłoże gruntowe. Część 1: Kryteria modelowania i analiza podstawowych zagadnień kontaktowych konstrukcja budowlana – podłoże gruntowe” (2006),
- Katarzyna Zabielska-Adamska „Popiół lotny jako materiał do budowy warstw uszczelniających” (2007),
- Marek Tarnawski „Zastosowanie presjometru w badaniach gruntu” (2008),
- Jan Fedorowicz „Zagadnienia kontaktowe budowla – podłoże gruntowe. Część 2: Kryteria tworzenia i oceny modeli obliczeniowych układów konstrukcja budowlana – podłoże górnicze” (2008).

W 1995 roku odbyła się w ośrodku gliwickim Konferencja Środowiskowa Sekcji Mechaniki Gruntów i Skał oraz Fundamentowania Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej PAN „Geotechnika w Ośrodku Gliwickim”, w której uczestniczył między innymi Pan Profesor Eugeniusz Dembicki.

Celem konferencji środowiskowych była prezentacja i podanie krytycznemu osądowi badań prowadzonych aktualnie w poszczególnych ośrodkach krajowej geotechniki. Niewątpliwie ówczesna Konferencja Środowiskowa w Gliwicach wytyczyła kierunki działań, które obejmowały: organizację seminariów poświęconych sprężysto-plastycznym modelom gruntów, metodzie elementów skończonych i zastosowaniu statystyki matematycznej; rozwijanie dwóch podstawowych tematów badawczych, to jest problematyki współdziałania budynków z podłożem gruntowym oraz wykorzystania odpadów górniczych w inżynierii lądowej i wodnej. Ponadto, wyznaczono kierunek odnowienia składu osobowego ówczesnej Katedry Geotechniki, tworzenia bazy materialnej umożliwiającej prowadzenie oryginalnych badań doświadczalnych gruntów w zakresie kalibrowania i weryfikacji ich modeli, jak również rozszerzenie oraz unowocześnienie programów przedmiotów prowadzonych na Wydziale Budownictwa, związanych z nauczaniem geotechniki, fundamentowania i geoinżynierii.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że Dostojny Jubilat Pan Profesor Eugeniusz Dembicki był recenzentem monografii wydanej przez Instytut Podstawowych Problemów Techniki oraz Komitet Inżynierii Lądowej i Wodnej PAN w 1995 roku autorstwa Profesora Macieja Gryczmańskiego pt.: „Wprowadzenie do opisu sprężysto-plastycznych modeli gruntów”. W monografii uporządkowano wiedzę, zarówno w sferze podstaw, jak i modelowania, oraz wskazano źródła tych informacji. Adresatami monografii byli i są nadal młodzi badacze w dziedzinie mechaniki gruntów, a także mechaniki budowli współdziałającej z podłożem.

Profesor Eugeniusz Dembicki był również recenzentem w postępowaniu o nadanie tytułu naukowego Profesorowi Maciejowi Gryczmańskiemu, a następnie opiniodawcą wniosku o zatrudnienie na stanowisku profesora zwyczajnego na Politechnice Śląskiej Profesora Macieja Gryczmańskiego (2002).

W czerwcu 2003 roku odbyła się w Szczyrku XIII Krajowa Konferencja Mechaniki Gruntów i Fundamentowania oraz II Ogólnopolska Konferencja Młodych Geotechników, zorganizowana przez Katedrę Geotechniki Wydziału Budownictwa Politechniki Śląskiej, przy współudziale Oddziału Śląskiego Polskiego Komitetu Geotechniki. Pan Profesor Eugeniusz Dembicki objął funkcję Przewodniczącego Komitetu Naukowego Konferencji. Ponadto, Profesor Dembicki był współautorem wraz z Profesorem Lechem Bałachowskim referatu „Nośność pali w badaniach w komorze kalibracyjnej”, opublikowanego w Zeszytach Naukowych Politechniki Śląskiej, z. 97, w 2003 roku i wygłoszonego w trakcie konferencji.

W roku 2007 odbyła się na Wydziale Budownictwa Politechniki Śląskiej Konferencja Naukowa z okazji Jubileuszu 70-lecia urodzin Profesora Macieja Gryczmańskiego. Pan Profesor Eugeniusz Dembicki przygotował i wygłosił referat zamawiany pt. „Analiza teoretyczna zągęszczania nawodnionych gruntów ziarnistych metodą mikrowybuchów”, w którym między innymi przedstawił opis zjawiska fizycznego w nawodnionym gruncie ziarnistym wywołanego kulistym ładunkiem wybuchowym,

przedstawił mechanizmy zagęszczania, przytoczył przykłady zastosowania zagęszczania gruntów metodą mikrowybuchów oraz podał wnioski, które wynikają z badań laboratoryjnych i terenowych zagęszczania służące do opracowania analizy teoretycznej. Profesor Dembicki przedstawił analizę teoretyczną, która jest oparta na propagacji fali uderzeniowej wywołanej kulistym ładunkiem wybuchowym umieszczonym w nieograniczonej półprzestrzeni. Podstawowe równania do opisu tego zagadnienia są oparte na mechanice continuum i równaniach konstytutywnych ośrodka trójfazowego (grunt ziarnisty + woda + gaz) zaproponowanych przez G.M. Lachowa. Rozwiązanie numeryczne obejmuje określenie: promienia kulowego otworu zagęszczającego, promienia obszaru zagęszczenia oraz średniego

stopnia zagęszczenia zagęszczonego obszaru. Wyniki obliczeń Profesora Dembickiego ukazały się w postaci nomogramów. Ponadto, przedstawiono oszacowanie skuteczności zagęszczenia gruntu metodą mikrowybuchów.

Dziękując Dostojnemu Jubilatowi za wzbogacającą nas współpracę, przyczynienie się do rozwoju naukowego kadry w Gliwicach, jak również za nieustanną życzliwość i wsparcie środowiska geotechnicznego na Śląsku, w imieniu wszystkich pracowników i doktorantów Katedry Geotechniki i Dróg Wydziału Budownictwa Politechniki Śląskiej życzymy Panu Profesorowi obfitości łask z Nieba, dobrego zdrowia, radości i dużo ludzkiej życzliwości na kolejne lata życia. Ad Multos Annos!